



DE NYE FAGPLANER

Baggrund, råudkast og videreudvikling

Nikolaj Elf, SDU, Center for Grundskoleforskning

Oplæg på Sandbjerg Gods for Pædagogisk LæringsCenter Forening (PLCF)

21. nov. 2025 kl. 9.30-10.30



CENTER FOR
GRUNDSKOLEFORSKNING



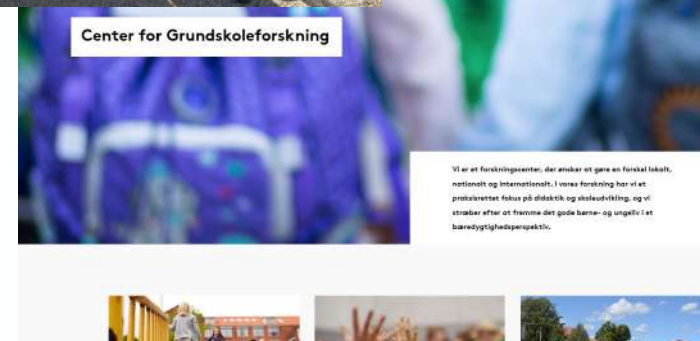
Formål

Introduktion til baggrunden for de nye fagplaner, arbejdet med at udarbejde råudkast til dem, med særligt fokus på dansk og teknologiforståelse, og overvejelser med jer om videreudviklingen af dem.

Hvad betyder de nye fagplaner i et pædagogisk læringscenter-perspektiv?

Dér hvorfra jeg taler

- Direkte involveret i Fagfornyelsen som forperson for dansk-faggruppen og del af Teknologiforståelses-skrivegruppe
- Leder af Center for Grundskoleforskning – der forsker om, med og for skolen.
- Forsker selv aktuelt i elevers ”Skriveridentitet og skriveudvikling fra 6. til 7. kl.”, ”Undersøgende litteraturundervisning”, ”Grøn omstilling i grundskolen” og ”Den nordiske skole som mødested – i fortid, nutid og fremtid”



Fagfornyelsen som igangværende proces



ArbejdsområderAktueltMinisterietInstitutionsdrift

Forside / Folkeskolen / Lovgivning og politiske aftaler / Politiske aftaler / Aftale om folkeskolens kvalitetsprogram

Fagfornyelsen

I Fagfornyelsen skal folkeskolens læreplaner fornyes og gøres mere enkle i tæt samarbejde med folkeskolens parter, eksperter og praktikere.

Om Fagfornyelsen →

I Fagfornyelsen samarbejder centrale aktører i og omkring skolen om at udvikle og forny undervisningen og fagene i folkeskolen.

Fagudvalg skriver udkast til fagplaner →

Lærere og fagdidaktikere skriver udkast til folkeskolens fagplaner i dialog med blandt andet skoler og vidensmiljøer.

Rådgivningsgruppe for folkeskolens fagplaner →

Rådgivningsgruppen er med til at sikre, at intentionerne for Fagfornyelsen videreføres i fagudvalgenes arbejde.

Sådan bidrager du til Fagfornyelsen →

Du kan bidrage til udviklingen af folkeskolens fagplaner på flere måder.

Udviklingsprogram for afprøvning af folkeskolens fagplaner →

I løbet af 2025 og 2026 afprøver skoler udkast til de nye fagplaner som en del af et udviklingsprogram.

De bidrager til Fagfornyelsen →

Fagfornyelsen foregår i et tæt samarbejde mellem mange aktører i og omkring skolen, der bidrager til udviklingen og fornyelsen af fagene og undervisningen i skolen.

Format for folkeskolens fagplaner →

Formatet for fagplanerne bygger på anbefalinger fra ekspertgruppen for Fagfornyelsen. Se formatet og dyk ned i ekspertgruppens beslutningsgrundlag.

Udkast til folkeskolens fagplaner →

Se fagudvalgenes foreløbige udkast til folkeskolens fagplaner

Udkast til folkeskolens fagplaner

Se fagudvalgenes foreløbige udkast til folkeskolens fagplaner

Forside / Folkeskolen / Lovgivning og politiske aftaler / Politiske aftaler / Aftale om folkeskolens kvalitetsprogram

Udkast til fagplaner for de enkelte fag

I fold-ud-vinduerne herunder kan du se de foreløbige rådkast til fagplanerne for de enkelte fag fra september 2025. Det er politisk besluttet, at offentliggørelse og afprøvning af rådkast i tysk, fransk og engelsk er udskudt.

Du kan desuden finde korte opsamlinger på fagudvalgenes arbejde i 2024. Opsamlingerne fra 2024 giver indblik i de indledende drøftelser, som hvert fagudvalg havde om deres fag, inden de kendte det nye format for folkeskolens fagplaner. Opsamlingerne er ikke nødvendigvis udtryk for endelige forståelser eller beslutninger, der afspejler sig i rådkastene.

Humanistiske fag

Dansk

Udkast til fagplan for dansk, september 2025 (pdf)

Opsamling på drøftelser i fagudvalg for dansk i 2024 (pdf)

Dansk som andetsprog (DSA)

Børnehaveklassen

Engelsk

Rådkast er ikke offentliggjort, se overfor.

Opsamling på drøftelser i fagudvalg for engelsk i 2024 (pdf)

Naturfag

Biologi

Geografi

Fysik/kemi

Matematik

Natur/teknologi

Praktiske/musiske fag

Billedkunst

Håndværk og design

Idræt

Madkundskab

Musik

Teknologiforståelse

Nyt format for 'fagplaner'

Hovedpointe: Gå fra læringsparadigme til undervisningsparadigme.
Fra målstyrede læreplaner til formålsbevidste fagplaner.



Fagplanens disposition

- **Almen del**
- Fagets **formål**
- Fagets **karakter**
- Fagets **indhold**
- **Undervisning og evaluering**

med henblik på

- ✓ at udvikle korte, let forståelige fagplaner
- ✓ at lægge vægt på formål og indhold
- ✓ at fremme fagets fortællende sammenhæng
- ✓ at skabe plads til fordybelse
- ✓ at reduceret antallet af mål
- ✓ at gentænke betydningen af mål og indhold
- ✓ at revitalisere undervisningen og den didaktiske samtale på skolerne

Fagfornyelsen sker i praksis – i hvert fald for nogle: ”Afprøvning” (med fagplansgrupper oa. med på sidelinjen)



Fagkonsulent Pernille Tjellesen, som også er til stede, spiste jeg frokost med. Hun refererede bl.a. at hun havde hørt hvordan lærere på forskellige niveauer læser modellen forskelligt. ”Indskolingslærerne synes at ”kulturteknikkerne”, læse, skrive, lytte, skal stå øverst. Udskolingslærere ser mere helhedsorienteret på det”, sagde hun. Modellen læses altså hierarkisk og ud fra læreres særlige perspektiv. (Feltnote, Elf, 26. sept. 2025)

(Fotos og feltnoter af Nikolaj Elf, 26. sept. 2025)

Fagfornyelsen som kompleks (skrive)proces



Arbejdsområder Aktuelt Ministeriet Institutionsdrift

Forside / Folkeskolen / Lovgivning og politiske aftaler / Politiske aftaler / Aftale om fo

Fagfornyelsen

I Fagfornyelsen skal folkeskolens læreplaner fornyes og gøres mere enkle i tæt samarbejde med folkeskolens parter, eksperter og praktikere.

Om Fagfornyelsen →

I Fagfornyelsen samarbejder centrale aktører i og omkring skolen om at udvikle og forny undervisningen og fagene i folkeskolen.

Fagudvalg skriver udkast til fagplaner →

Lærere og fagdidaktikere skriver udkast til folkeskolens fagplaner i dialog med blandt andet skoler og vidensmiljøer.

Rådgivningsgruppe for folkeskolens fagplaner →

Rådgivningsgruppen er med til at sikre, at intentionerne for Fagfornyelsen videreføres i fagudvalgenes arbejde.

Sådan bidrager du til Fagfornyelsen →

Du kan bidrage til udviklingen af folkeskolens fagplaner på flere måder.

Udvikl

I løbet af et ud

De bidr

Fagfornyelsen, skolen, skolen.

Format

Formatet for Fagfor

Udkast

Se fagud

**Skrivevejledning til fagplaner
Vers. 2, oktober 2025.**



**Ikke helt let at skrive disse nye
fagplaner!**

**Usamtidigheder: Ønske om
videreskrivning samtidig med at vi
afventer resultater af Afprøvning!**

**Nogle fag – fx dansk – vil få meget
tilbage melding. Andre meget lidt.**

**Sparring fra fagdidaktisk
sparringsgruppe.**

**Efter sommer: Afprøvning ikke kun på
papiret, men også i praksis.**

2.2 Syv skarpe til udarbejdelsen af fagplanerne

1. Skab en rød tråd til folkeskolens formål

Hold fast i, at faget er et skolefag, der tager afsæt i fagets bidrag til den opgave, der er beskrevet i folkeskolens formål. Fagplanen skal tegne en rød tråd fra folkeskolens formål til det enkelte fags formål, karakter, indhold og undervisning.

2. Skriv i et lettilgængeligt sprog

Sproget i fagplanerne skal være præcist og letforståeligt for lærere. Lærere skal desuden kunne bruge fagplanen som afsæt for at formidle om fagets indhold og undervisning på en måde, der er forståelig for forældre. Undgå eksempelvis komplekse fagbegreber og lange sætninger. Sproget skal ligeledes være pædagogisk og didaktisk.

3. Prioriter og fokuser på fagets kernestof – det centrale indhold

Fagplanen skal kun indeholde det mest centrale indhold, kernestoffet. Fagplanen skal beskrive det indhold, som er afgørende for fagets opbygning og bidrag til elevernes alsidige udvikling og dannelse. Fagplanerne skal give plads til, at lærere og elever kan supplere med det indhold og fokus, som de vurderer relevant i den lokale kontekst.

4. Sørg for sammenhæng mellem indhold (kernestof) og faglige mål

Sørg for at skrive sammenhængende og billeddannende mål, som er tæt koblet til fagets kernestof, og som giver billeder på, hvordan eleverne kan opfylde målene på forskellig vis. De faglige mål skal rammesætte og understøtte lærernes planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning.

5. Husk, at faget skal engagere alle elever

Overvej, hvordan fagplanen understøtter, at alle elever uanset individuelle forskelle og behov for støtte kan engagere sig i indholdet på forskellige måder. Indhold og mål skal tilgodeses, at alle elever kan deltage i undervisningen og udvikle sig.

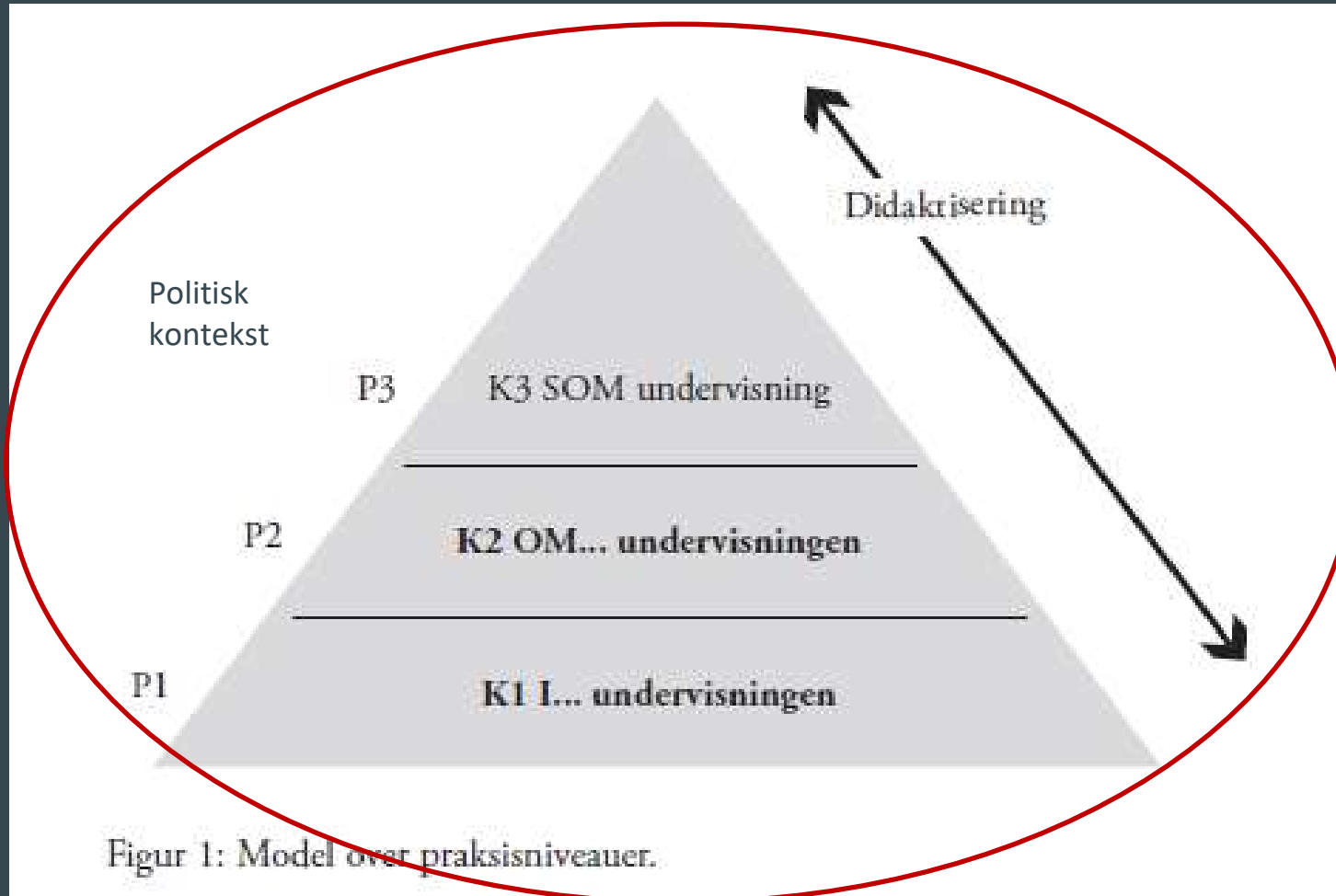
6. Husk, at fagplanen skal invitere til didaktisk dialog

Fagplanen er ikke kun den bindende ramme for undervisningen i faget. Den skal opleves som meningsfuld og inspirerende for lærere og være et relevant og engagerende afsæt for didaktiske drøftelser om den gode undervisning.

7. Brug undervisningsvejledningen

Undervisningsvejledningen giver jer mulighed for at uddybe, konkretisere og eksemplificere fagplanen.

Slide fra Læreplansværksted med Dlf-medlemmer, 2024: Lærerfaglighedens praksisniveauer



Anerkendelsen af lærerfaglighedens praksisniveauer må være afsættet for enhver politisk ambition om fagfornyelse og reformer.

(Borgnakke 2018, baseret på Løvlie 1972 og Dale 1986)

Kvalitet som politisk pejlemærke

- ‘Mere kvalitet’ som politisk pejlemærke – rettet mod både almenundervisning, specialundervisning og skolestrukturelle ændringer.
- Men ikke enighed om kvalitet – fra generiske til situerede forståelser; fra foreskrivende og dokumenterede kvaliteter til erfarede; **kvalitet i undervisningsmaterialer og læringsressurser?**
- Kvalitet drøftes ofte langt fra skoler, lærere, vejledere, bibliotekarer og elevers hverdagspraksis og ”den erfarede kvalitet” (Elf, 2021)
- Eksempler på systematiske projekter, der forsøger at gå tæt på og bidrage til at udvikle skolens og fags kvalitet i praksis: Kvalitet i Dansk- og Matematik (KiDM; Illum Hansen m.fl.), VIBUS’ *En almen grundskole, der kan mere for flere* (STUK, 2025), projekt Kvalitet i grøn omstilling i grundskolen – og meget andet.



VIBUS anbefaler, at kommuner og skoler har fokus på at benytte en mere inkluderende fagdidaktik med en differentieret undervisning præget af struktur og forudsigelighed, som skaber deltagelsesmuligheder og faglig trivsel for flere. Det er centralt, at undervisningsdifferentiering er et bærende princip for al undervisning og tager udgangspunkt i en tæt inddragelse af eleverne.

Et svar fra STUK / EVA: Praksisfaglighed!



Produkt

Dialogspørgsmål til filmen:

“Inspirationsfilm til lærere – På vej mod en mere praksisfaglig undervisning”

Som lærere kan I bruge spørgsmålene til, fx i jeres team, at dele tanker, erfaringer og idéer på baggrund af EVA's film om praksisfaglig undervisning. I kan bruge dem til at inspirere hinanden og finde på små konkrete skridt til at afprøve mere praksisfaglighed i jeres undervisning.

Vi

Droft i fællesskab:

- 1 Erfaringer:** Hvad er jeres erfaringer med praksisfaglig undervisning i dansk og matematik? Og andre fag? Kan I fx genkende de tre praksisfaglige elementer – krop, produkt og virkelighed?
- 2 Inspiration:** Giver filmen inspiration til at skruer op for nogle særlige praksisfaglige elementer i jeres undervisning? På hvilke måder?
- 3 Opmærksomheder:** Hvad skal der til for at lykkes med at skruer op for de praksisfaglige elementer i undervisningen?
 - **Koblinger:** Hvordan kan I arbejde med at skabe en kobling mellem undervisningsfaglige indhold og mere praksisfaglige elementer, når I forbereder undervisningen?
 - **Faglige sløjfer:** Hvordan kan I understøtte, at eleverne gør sig faglige refleksioner, når de arbejder praktisk i undervisningen?
 - **Fokus på forskellige elever:** Hvordan kan I igennem forberedelsen af undervisningen understøtte, at forskellige elever får mulighed for at arbejde med det faglige indhold på en god måde?
- 4 Teamet:** Hvordan kan I som team understøtte hinanden i arbejdet med at udvikle en undervisning med en god balance mellem det abstrakte/teoretiske og det mere praksisfaglige?
- 5 Næste skridt:** Hvad kunne et oplagt næste skridt være for jer?

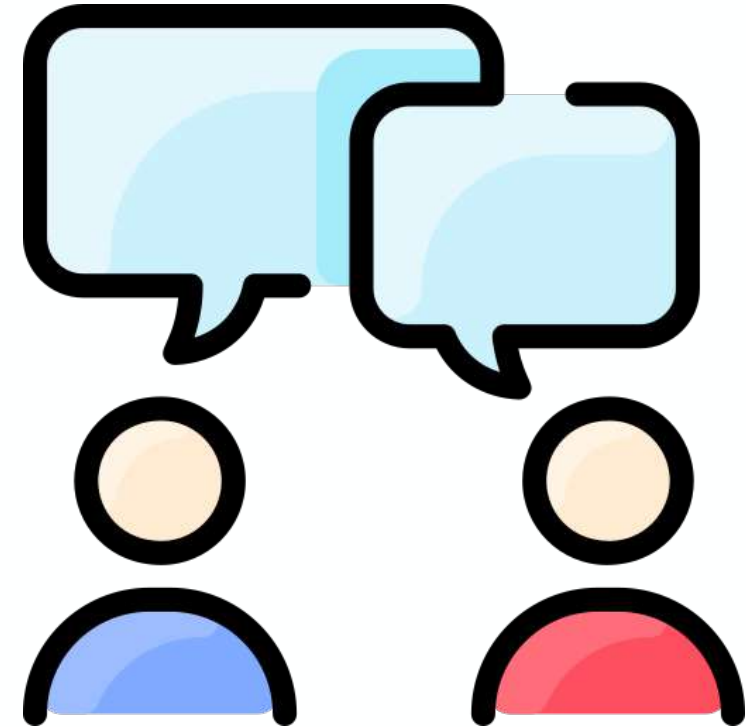


Jeres PLC-perspektiv på nye fagplaner?

Snak tre minutter med sideperson.
Derefter nogle markeringer og
refleksioner i plenum.

Det kunne fx handle om:

- Fagfornyelse-stikords
implikationer for læringscentres
indkøb?
- Opgave ift. skoleudvikling?
- Ændret kvalitetsopfattelse af det
gode læremiddel?



The background features a series of concentric circles in various shades of red and orange, creating a dynamic, swirling effect on the left side of the slide.

Didaktiske grundtanker i Fagfornyelsen

Historisk tilbageblik: Læreplansudviklinger i DK fra 1960 – 2019

1960-1995

Kundskabsindhold som konkrete
omfangsmål for alle

Indholdsbaseret progression forankret i
fagets formål

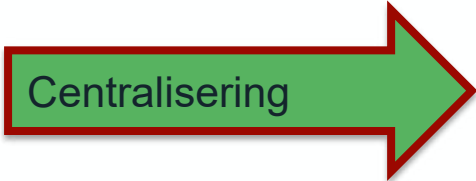
Korte læreplaner, vejledende læseplaner
og plads til lokal fortolkning



Individualisering



Abstrahering



Centralisering

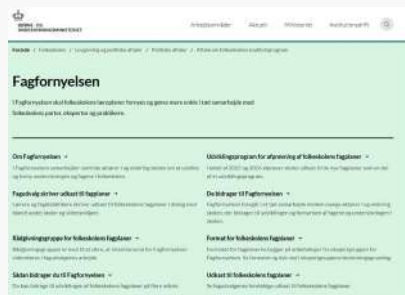
2001-2019

Læringsmål som abstrakt indhold for den
enkelte

Målbaseret progression forankret i
almene taksonomier

Lange læreplaner, målcentrerede
læseplaner og smalt fortolkningsrum

Fagfornyelsen - viden, anbefalinger, grundlagspapir, udviklingsprogram(mer?)



Hovedpointen: Fra læring til undervisning. Fra mål til formål.



Inspiration til nye fagplaner – bl.a. fra faghæfterne 1976

- Prosabeskrivelser af indhold og mål
- Mål for *undervisning*, ikke læring.
- Beskrivelse af *arbejdsformer*.

”

Eksempel på mål i faghæftet fysik/kemi 1976

Mål for undervisningen i forbindelse med »fagenes natur« vil endvidere være at give eleven mulighed for at erkende forskellen mellem beskrivelse af iagttagelser og beskrivelse, hvori der indgår ikke-iagttagne ting (skelne mellem beskrive- og forklare aspekter), at give eleven mulighed for at opleve, hvorledes man i fagene bruger modeller dels til at holde sammen på sine erfaringer, dels til forudsigelser, samt at give eleven indtryk af, hvorledes man bruger generalisation og deduktion ved udvikling af fagenes teorier.

UNDERSVISINGSVÆJLEDNING
FOR FOLKESKOLEN

14

*Fysik
Kemi
1976*

UNDERSVINGSMINISTERIET

Inspiration fra gymnasiets læreplaner (mere i form end i didaktisk tænkning?)

Dansk A – stx, august 2017

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

Fagets kerne er dansk sprog og litteratur. Danskfaget beskæftiger sig med viden og kundskab om og undersøgelse af dansksprogede tekster i en national og global virkelighed. Gennem undersøgelse og produktion af dansksprogede tekster arbejdes der med primært dansk litteratur, sprog og medier med henblik på at etablere et møde med kultur- og bevidsthedsformer i Danmark, Europa og den øvrige verden fra oldtiden til i dag. Faget forbinder gennem den intensive tekstlæsning, med udgangspunkt i et udvidet tekstbegreb, sproglige, historiske og æstetiske synsvinkler og bringer dermed oplevelse, analyse og fortolkning i samspil. I den produktive dimension af faget udvikles elevernes udtryksfærdighed og formidlingsbevidsthed, og arbejdet med tekstproduktion forbindes med undersøgelsen af tekster. Det er karakteristisk, at de tekstanalytiske aktiviteter indgår i et tæt samspil i både den receptive og den produktive dimension af faget.

1.2. Formål

Danskfaget tjener på en gang et dannelsesmæssigt og et studieforberedende formål. I arbejdet med afdækning af ældre og nyere teksters betydning udvikles elevernes kritisk-analytiske sans og perspektiv på verden og dem selv. Kombinationen af et litterært, sprogligt og mediemæssigt perspektiv bidrager til at udvide elevernes danneshorison, udvikle deres kreative og innovative evner og styrke deres evne til at håndtere og forholde sig kritisk til informationer. Centralt står arbejdet med elevernes udtryksfærdighed med fokus på et sikkert sprogligt udtryk og formidlingsbevidsthed. Sikker udtryksfærdighed og kritisk-analytisk sans fremmer elevernes muligheder for som medborgere at orientere sig og handle i et moderne, demokratisk, digitaliseret og globalt orienteret samfund.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

Eleverne skal kunne:

- udtrykke sig præcist, nuanceret og formidlingsbevidst mundtligt, skriftligt såvel som multimodalt
- beherske skriftsprogets normer for korrekthed og anvende grammatiske og stilistiske grundbegreber
- dokumentere indblik i sprogets funktion og variation, herunder dets samspil med kultur og samfund
- anvende centrale mundtlige fremstillingsformer (herunder holde faglige oplæg og argumentere for et synspunkt) med formidlingsbevidsthed
- anvende centrale skriftlige fremstillingsformer (herunder redegøre, diskutere, analysere, fortolke og vurdere) med formidlingsbevidsthed
- analysere, fortolke og perspektivere fiktive og ikke-fiktive tekster i alle medier
- dokumentere kendskab til en bred representation af dansk litteratur gennem tiderne med perspektiv til litteraturen i Norden, Europa og den øvrige verden
- demonstrere viden om og kunne perspektivere til træk af den danske litteraturs historie, herunder samspillet mellem tekst, kultur og samfund
- demonstrere kendskab og forholde sig reflekteret til mediebilledet i dag
- navigere, udvælge og forholde sig kritisk og analytisk til information i alle medier samt deltagte reflekteret i og bidrage til digitale fællesskaber
- demonstrere viden om og reflektere over fagets identitet og metoder
- undersøge problemstillinger og udvikle og vurdere løsninger, hvor fagets viden og metoder anvendes, herunder i samspil med andre fag.

2.2. Kernestof

Gennem kernestoffet skal eleverne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber. Kernestoffet består af dansksprogede tekster suppleret med norske og svenske tekster på originalsprog. Kernestoffet behandles i et litterært, sprogligt og mediemæssigt perspektiv, som skønmæssigt vægtes i forholdet 2:1:1. De tre perspektiver på kernestoffet indgår i et tæt samspil i undervisningen, herunder i de enkelte forløb.

Inden for de tre perspektiver arbejdes der med mindst seks værker med historisk og genre-mæssig spredning, hvor roman, digtsamling og dokumentarfilm skal være repræsenteret. Mindst fire af værkerne skal have tilknytning til et forløb, der fortrinsvis har et litterært perspektiv. Værklæsningen giver mulighed for fordybelse i en afgrænset tekst.

Litterære perspektiver

Her undersøges med en litteraturanalytisk tilgang et historisk bredt og genre-mæssigt varieret udvalg af primært skønlitterære tekster. Teksterne består af dansksprogede tekster suppleret med verdenslitteratur i oversættelse. Teksterne læses i en litteratur-, kultur- eller bevidsthedshistorisk kontekst.

Her indgår:

- tekster fra tiden før 1700
- tekster fra 1700- og 1800-tallet, herunder fra oplysningstid, romantik, romantisme og naturalisme
- tekster fra 1900-tallet, herunder realisme og modernisme
- tekster fra 2000-tallet, herunder fra de seneste fem år
- læsning af en afgrænset periode før 2000
- fra dansk litteraturs kanon læses mindst én folkevise samt mindst én tekst af hver af forfatterne: Ludvig Holberg, Adam Oehlenschläger, N.F.S. Grundtvig, Steen St. Blicher, H.C. Andersen, Herman Bang, Henrik Pontoppidan, Johannes V. Jensen, Martin Andersen Nexø, Tom Kristensen, Karen Blixen, Martin A. Hansen, Peter Seeberg og Klaus Rifbjerg.

Her arbejdes metodisk med:

- litteraturanalyse og -fortolkning
- anvendelse af relevante litterære metoder
- litteratur-, kultur-, og bevidsthedshistoriske perspektiveringer
- tekster gennem kreative arbejdsprocesser.

Sproglige perspektiver

Her undersøges med en sproganalytisk tilgang et genre-mæssigt varieret udvalg af teksttyper, herunder litterære tekster, argumenterende tekster og taler. Der træks på elevernes viden fra almen sprogforståelse.

Her arbejdes metodisk med:

- sproglig analyse, fortolkning og vurdering
- retorisk analyse, herunder analyse af kommunikationssituationen, appellformer og argumentation
- produktivt og refleksivt arbejde med elevernes udtryksfærdighed i dansk og andre fag, herunder forløb med særligt fokus på skriftlighed i 1. og 3.g.

Mediemæssige perspektiver

Her undersøges med en medieanalytisk tilgang et genre-mæssigt varieret udvalg af teksttyper, herunder nyhedsformidling, dokumentartekster, visuelle udtryksformer og tekster fra sociale medier.

Her arbejdes metodisk med:

- kommunikationsanalyse
- medieanalyse og -fortolkning, herunder basale filmiske virkemidler
- analyse og vurdering af mediers funktion i sociale, kulturelle og historiske sammenhænge
- produktivt arbejde med medieudtryk i sociale sammenhænge, herunder kendskab til remediering.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal perspektivere og uddybe kernestoffet.

2.4. Omfang

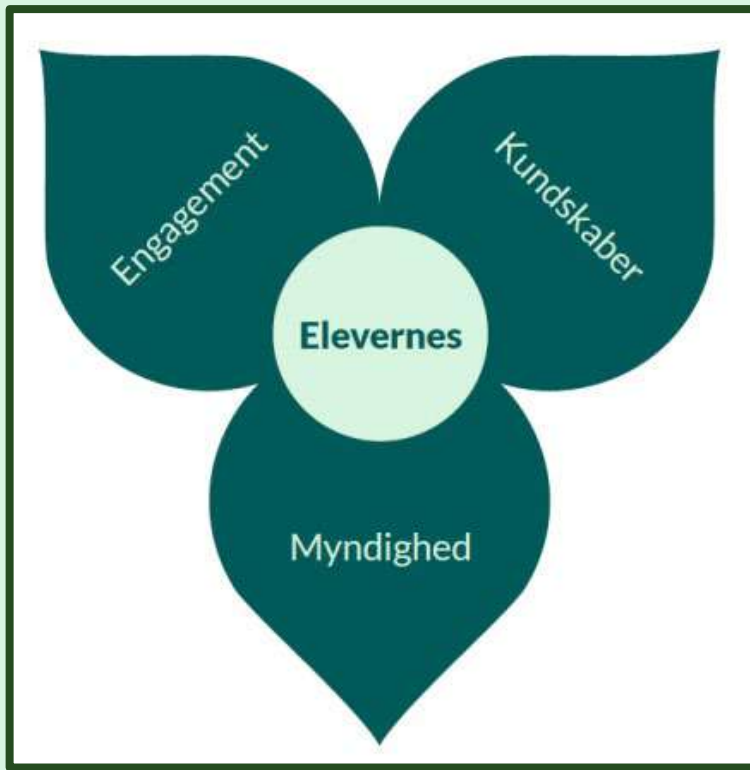
Det forventede omfang af fagligt stof er normalt svarende til 1200-1400 sider.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen skal tage udgangspunkt i et fagligt niveau svarende til elevernes niveau fra grundskolen. Arbejdet med tekstanalyse er centralt og tilrettelægges, så det understøtter elevernes livsverden og åbner for fordybelses- og perspektiveringsmuligheder. Der arbejdes både i dybden og på tværs af det litterære, det sproglige og det mediemæssige perspektiv. Arbejdet med elevernes mundtlige og skriftlige udtryksfærdighed integreres i undervisningsforløbene, sådan at eleverne oplever både fordybelse i faglige problemstillinger og øvelse i formidling gennem produktion af tekster. Derved understøttes elevernes faglige og dannelsesmæssige udvikling. Eleverne inddrages løbende i overvejelser om tilrettelæggelsen af undervisningen, herunder valg af værker.

“Den didaktiske treklang” – et vejledende perspektiv på formålsparagraffen



Engagement

- Dobbeltsidig udvikling af engagement og interesse
- Involvering, virkelyst, vedholdenhed og meningsfuldhed

Kundskaber

- Alsidig forståelse af kundskaber (*knowing with – that – how*)
- Gøre sig erfaringer, blive fortrolig med og forstå indhold

Myndighed

- Alsidig ansvarlighed, selvstændighed og tillid til handleevne
- Etisk, æstetisk, historisk og demokratisk sans og dømmekraft

Hvordan? Inspiration fra projekt Kvalitet i dansk og matematik (KiDM)



Mål

Styrende resultatmål	→	Retningsgivende faglige sigtemål
Taksonomiske præstationsmål	→	Billeddannende mestringsmål

Indhold

Formidling af lukket indhold	→	Stilladsering af et åbent genstandsfelt
Vægt på det teoretiske/metodiske	→	Vægt på det fænomenbaserede

Kvalitet

Præstationsorienteret	→	Mestringsorienteret
Mere viden er bedre	→	Dybere forståelse er bedre
Højere præstation er bedre	→	Alsidedig udvikling er bedre

Undersøgende litteraturundervisning



INTRO | FORLØB 1 | FORLØB 2 | FORLØB 3 | E

VÆLG FORLØB



Intro: At undersøge litteratur



Forløb 1 – Jeg, dig og de andre



Forløb 2 – Verden i spil



Forløb 3 – Ung



Ekstra: Flere undersøgelser



Fagkatalog

Formål, mål og aktiviteter

I introforløbet *At undersøge litteratur* introduceres eleverne til, hvordan de kommer til at arbejde med tolkning af æstetiske tekster i de kommende forløb. Med novellen *Plastichjerte* af Ronnie Andersen som eksempel, lærer eleverne om de syv forskellige strategier og deres tilknyttede ikoner, som de skal arbejde med i forløbene. Formålet med det aktuelle delforløb er, som det vil være det i alle delforløbene i materialet, at styrke elevernes fortolkningskompetence i forhold til æstetiske tekster.

Novellen "Plastichjerte" er valgt på grund af:

- dens åbne karakter, som gør det muligt at få eleverne til at undersøge samspillet mellem, hvad de gør for at tolke teksten, og hvad teksten egentlig siger,
- dens appel til eleverne, da den tematiserer et ungt menneskes manipulerende brug af sociale medier og menneskelige relationer.

Undersøgelsesmål

- At erfare og undersøge, hvordan vi på den ene side er bundet til en jeg-fortæller i vores oplevelse af tekstens verden, og på den anden side er nødt til at læse bagom fortælleren for at tolke teksten.

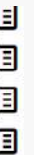
Læringsmål

- At analysere og forstå, hvordan en jeg-fortæller påvirker vores oplevelse af tekstens verden.
- At analysere og forstå, hvordan slutningen på en tekst kan ændre ens måde at udfylde tomme pladser på og i forlængelse heraf ens måde at fortolke teksten på.

Aktiviteter

- Eleverne guides trin-for-trin i først at opleve teksten for derefter at gå på opdagelse i teksten, afprøve egne tolkninger og analysere, hvordan forfatteren rent teknisk har skruet teksten sammen.
- Eleverne læser teksten i tre bidder og dykker for hver bid ned i teksten, før de læser videre. Dermed støttes eleverne i at fange tekstens signaler og tolke de ting, som teksten lægger op til.
- Undervejs svarer eleverne på spørgsmål, der retter sig mod tekstens åbenhed og mønstre, og de studerer tekststykker gennem læs- og tænk-højt, dramatisering og konkret analyse af tekststykker. Aktiviteterne veksler mellem individuel læsning, pararbejde og klasserumsdialog.
- Til slut perspektiveres til relevante sociale medier i elevernes omverden gennem en kreativ aktivitet og eksempler på autentiske tekster.

 FOR AT LETTE DIT ARBEJDE MED MÅL I RELATION TIL FÆLLES MÅL, HAR VI SAMLET RELEVANTE FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL FRA FÆLLES MÅL I ET SKEMA, SOM DU KAN FINDE I MENÜEN RESSOURCER I HØJRE SIDE



Introforløb

Intro

PA

U

FI

U

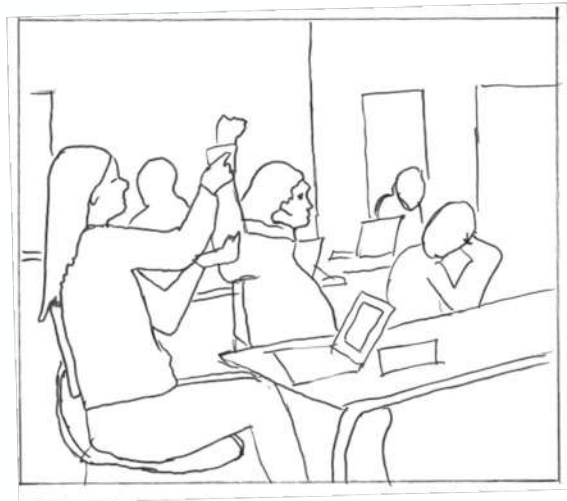
Q

Intro

Elever og læreres erfarede perspektiver i KiDM-projektet

**Vinkende piger og
elevers oplevelse af
udvikling gennem
oplæsninger i gruppe**

(Christensen & Elf, i review; Høegh & Elf, i review)



Jeg synes én af udfordringerne er, at folkeskolen eller danskfaget, eller folkeskolen i det hele taget, sådan som den ser ud nu, ikke er gearret til det her. (...) Jeg synes, der er en udfordring i at arbejde undersøgende i forhold til, at vi i udskolingens meget, meget, meget sjældent kigger på læreplaner, men meget, meget ofte kigger på prøvevejledninger. Og prøvevejledninger og prøvebekendtgørelsen er udskolingens, i hvert fald 8. og 9. og meget 9. klasses læseplaner. Og de er slet ikke gearret til det her.

(lærer fra KiDM-forsøget i Hansen m.fl. 2020)

Ja, stadig stor vægt på dokumenteret kvalitet.
Men husk: Vi har faktisk aktuelt en Prøvekommission der skal kigge på prøvetrykket og prøveformer. Og man underviser ikke kun til testen!



Ekspertgruppe-bud på konkrete ændringer

Fælles Mål 2015 – Dansk

Kompetencemål for fortolkning efter 6. klassetrin

Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster.



Ekspertgruppens forsøg med fagligt sigte for fortolkning og æstetiske tekster

Undervisningen skal indføre eleverne i et mangfoldigt univers af æstetiske tekster og udvikle deres interesse for samt lyst til at udforske og arbejde skabende med dem. Eleverne skal have mulighed for at udvikle en selvstændig, fagligt kvalificeret tilgang til teksterne, så de bliver i stand til selv at opleve, undersøge og forholde sig til teksterne og deres kontekst, både æstetisk, analytisk og eksistentielt.

Faglige forventninger til aktiv lytning i dansk – og alle andre fag

"Eleverne er fortrolige med at indgå i dialog med andre og demonstrerer, at de i er i stand til at lytte opmærksomt, tage andres perspektiv, respondere og veksle mellem at tale og at lytte.

Det kan komme til udtryk som nærvær, koncentration, vedholdenhed, flow i samtalen, meningsfulde skift i taleture, åbne og opklarende spørgsmål samt et åbent og bekræftende kropssprog og brug af småord til at styre samtalen.

Det kan også være, at de er i stand til at sætte ord på og reflektere over deres tilgang til dialog og bruge kropssprog og turtagning til at skabe relationer og få indsigt i andres motivation, følelser og perspektiver."

(Ekspertgruppe-bud)



Danskgruppens bud på et første råudkast



Fagets formål

Stk. 1.

Faget dansk skal fremme elevernes oplevelse, forståelse og skabe mangfoldige kontekster som kilder til personlig og alsidig udvikling af kultur og natur.

Stk. 2.

Undervisningen i faget dansk skal fremme elevernes nysgerrighed af det danske sprog i mundtlige, skriftlige og andre kommunikative situationer. Undervisningen skal understøtte elevernes læseengagement og udtrykke sig personligt, præcist og alsidigt i samspil med andre. Undervisningen skal give eleverne adgang til og erfaringer med de skandinaviske kulturfællesskaber. Flersproglighed og mangfoldige baggrunde indgår som genstand for undersøgelse i klasserummet.

Stk. 3.

Faget dansk skal understøtte eleverne i at tilegne sig æstetiske, kulturelle og sociale kompetencer, så de udvikler myndighed til at virke og handle i egen og den øvrige verden. Dansk skal fremme elevernes meningsfulde dannelse i et demokratisk og bæredygtigt perspektiv og forberede



Fagets indhold

Fagets indholdsområder

Dansk består af seks indholdsområder, som tilsammen udgør fagets kernestof:

- Identitet, kultur og livsverden
- Sprog og tekst i kontekst
- Fiktion og forestillingsevne
- Læsning og tekstforståelse
- Lytning, tale og samtale
- Skrivning og tekstskabelse.

Dansk består af tre trinforløb: 1.-3. klassetrin, 4.-6. klassetrin og 7.-9. klassetrin.

Indholdsområderne gælder på alle trinforløb.

Indholdsområdernes sigte og sammenhæng

De seks indholdsområder har hvert deres faglige sigte, men skal forstås som dele i et samlet helhedsbillede, som på hver deres måde og i relation til hinanden er danskfaglige kilder til elevernes meningsfulde dannelse, identitetsudvikling og dannelse.

Indholdsområdernes sigte er:

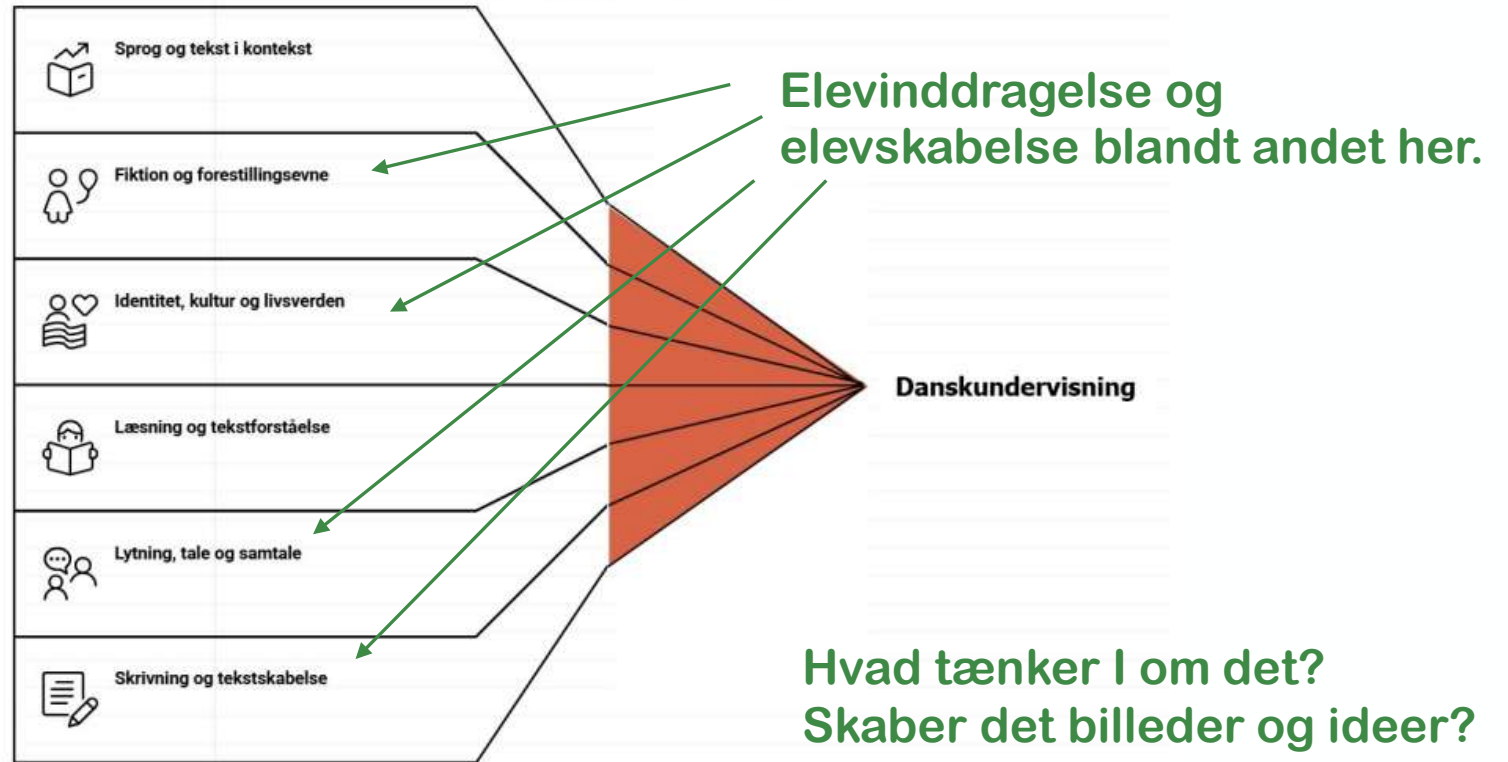
- **Identitet, kultur og livsverden** fremmer gennem tekstarbejde elevernes udvikling af identitet og viden om det at være menneske. Eleverne fordyber sig i egne og andres fortællinger af hverdagsliv, kultur, teknologi og natur samt forestillinger om det gode liv. Eleverne forholder sig gennem arbejdet med sprog og tekster nysgerrigt, indlevende og kritisk til såvel det velkendte som det fremmede.
- **Sprog og tekst i kontekst** fremmer nysgerrighed på og grundlæggende kendskab om, hvordan sprog og tekst er, kan og gør i kontekst. Eleverne undersøger og fordyber sig i

(Styrelsen for Undervisning og Kvalitet 2025)

Bud på model for dansk (under revision)



Figur 1: Sammenhængen mellem indholdsområder i faget dansk



Fagligt sigte for Skrivning og tekstskeabelse 1.-9. klasse

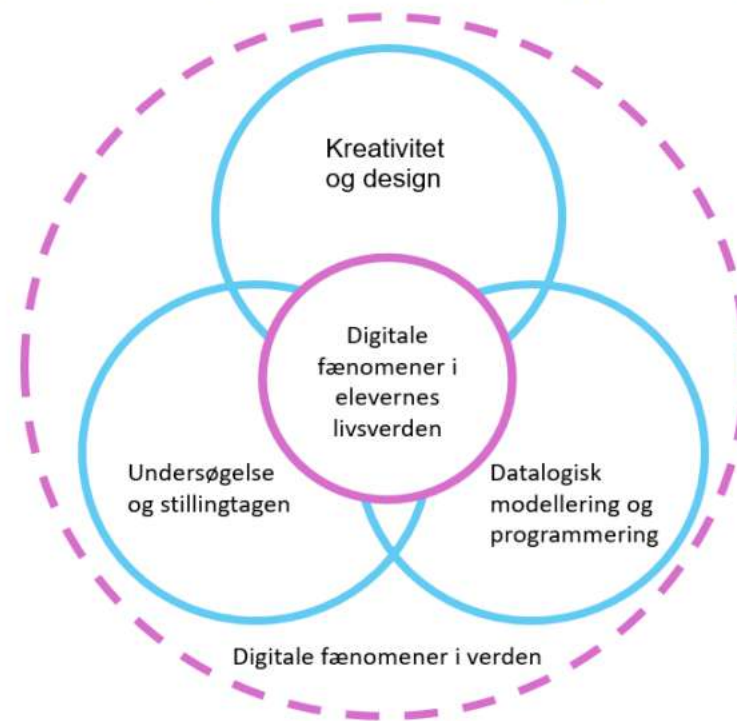
- Skrivning og tekstskeabelse fremmer, at eleverne **udvikler sig som skrivere, der har mod på at udtrykke sig** selvstændigt og sammen med andre.
- De udvikler et varieret **skriverepertoire** med brug af relevante ressourcer og lærer at skabe tekster, der passer til **formål, modtager og situation**.
- De oplever, at **skrivning og tekstskeabelse** er en vej til erkendelse, personlig stemme og myndighed.



Teknologiforståelse som valgfag og faglighed i dansk, matematik og natur/teknik



Figur 1: Sammenhængen mellem indholdsområder i valgfaget teknologiforståelse



**Politisk ønske: Andet navn for fagligheden. Hvilket?
Hvordan tænke teknologiforståelse ind som del af danskfaget?**

Fagplanerne og de store dannelsesudfordringer

Digital teknologi og grøn omstilling

- En udfordring for alle fag
- En udfordring på tværs af fag
- Et muligt helskoleprojekt med mange mulige, og også uforudsigelige, kvaliteter
- Inviterer til praksisfaglighed og udepædagogik

Kvalitetskriterier for ESD-skoler

En guide til at fremme kvaliteten af Uddannelse for Bæredygtig Udvikling



1/2025: Kunstig intelligens i skolen

Kunstig intelligens er kommet for at blive og rejser nogle vigtige spørgsmål til undervisningen i skolen.

Læs uddrag (pdf) >

1/2025: Kunstig intelligens i skolen



Guidance for generative AI in education and research



Valkyriebølger – fænomenbaseret økodanskundervisning?

Valkyriebølger

Om at sætte ord på natur, og hvordan der kan arbejdes med det i
undervisningen

- af Nikolaj Elf

Forfatteren Dorte Nors rejste for et par år siden med fotografen Henrik Saxgren ned langs vestkysten fra Skagen og helt ned til friserlandet på den tyske side af grænsen. Det kom der bogen *En linje i verden* (Gads forlag, 2021) ud af. I bogen beskriver Nors et barndomsminde fra engang, hun og familien tog til stranden. Det udviklede sig til en oplevelse, der stadig sidder i hende som voksen:

[N]år vi på en varm dag trængte til at komme en hurtig tur til stranden, kørte vi direkte vestpå. I den retning var vi tættest på havet, og når vi var færdige med at køre ligeud, ramte vi Vedersø klit. Så gik vi over den med tæpper, termokande og køletaske.

Det var her, jeg en dag som elleveårig nær var blevet trukket til havs af en bølge. Jeg gik med min mor i hånden, det var august. Jeg kendte ikke kraftens dimensioner. Men bedst som vi gik der og lod bølgerne pjaske om anklerne, var der en af dem, som trak mig med ud. Min mor fik fat i mit ben, men vi skred begge over strandstenene, indtil den slap os. Bagefter sad vi, græd lidt. Skridsår på benene, blod. Min mor havde fat i min hånd, ville ikke slippe. Siden har jeg kaldt den slags bølger, som på en ellers mild dag vandrer ind fra Nordsøen i lange elegante dønninger, for Valkyriebølger. De tager dig til havs, hvis de kan. Jeg frygter dem, og hver gang jeg ser dem, husker jeg kærligheden.

Dorte Nors og Henrik Saxgren, *En linje i verden*, s. 11

[Foto]

Foto: Henrik Saxgreen, i *En linje i verden* (Gads forlag, 2021)

Tak!
